

Asia

Yleiseurooppalaisen takuurahaston perustaminen vastauksena covid-19 aiheuttamaan häiriötilaan

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Eurooppa-neuvosto edellytti 26.3.2020 yhteisessä julkilausumassaan euroryhmältä kahden viikon kuluessa konkreettisia ehdotuksia, joissa otetaan huomioon kaikkiin maihin vaikuttava covid-19:n aiheuttama häiriötila. Euroopan investointipankin (EIP) pääjohtaja Hoyer esitteli 23.3.2020 25 mrd euron yleiseurooppalaisen takuurahaston perustamista ensisijaisesti pk-yritysten tukemiseksi. Euroryhmä keskustelee puhelinkokouksessaan 7.4.2020 muun muassa tästä aloitteesta.

Asian pikaisen etenemisen EU-tasolla ja eduskunnan asianmukaisen kannanmuodostuksen turvaamiseksi asiasta annetaan ensi vaiheessa valtioneuvoston E-kirje, U-kirjelmä toimitetaan myöhemmin.

Suomen kanta

Suomi katsoo, että koronaviruksen aiheuttama taloudellinen ja rahoitusmarkkinoiden epävakaus on ollut ennakoimaton ja jäsenmaiden talouspolitiikasta riippumaton kriisi. Kriisin poikkeuksellinen luonne on tarpeellista ottaa huomioon tilanteen hallintaan tähtäävissä päätöksissä. Tässä tilanteessa on markkinareaktioiden ja EU:n yleisen uskottavuuden kannalta tärkeää korostaa poliittista valmiutta tarvittaviin taloudellisiin toimiin, solidaarisuutta ja toisaalta korostaa tarvittavien toimien koordinaation tärkeyttä.

Tiukat rajoitustoimet, joihin maat ovat ryhtyneet koronaviruksen hallitsemattoman leviämisen estämiseksi, seisauttavat talouden ennennäkemättömällä tavalla ja koskettavat reaalityaloutta. Etenkin pk- ja midcap-yritysten toimintaedellytyksiin ja rahoituksen turvaamiseen häiriötila vaikuttaa erittäin kielteisesti.

Suomi on vallitsevassa tilanteessa valmis tutkimaan myönteisessä hengessä eurooppalaisia ratkaisuja, joilla tuettaisiin covid-19 johdosta vaikeuksiin joutuneita yrityksiä turvaamalla niiden rahoituksen saannin EIP:n yhteyteen perustettavan takuurahaston tuella. Tuen antamisen lähtökohtana tulee olla, että tuen saavalla yrityksellä on pidemmän aikavälin kannattavan liiketoiminnan edellytykset.

Suomi pitää tärkeänä, että kriisihallintaväline olisi luonteeltaan väliaikainen. Takuurahaston nojalla myönnettävä tuki tulisi rajata koronasta johtuvaan poikkeukselliseen tilanteeseen.

Suomi pitää myös tärkeänä, että takuurahastoon osallistuvan jäsenmaan enimmäisvastuu mahdollisista tappioista rajataan enintään kunkin jäsenmaan omaan osuuteen itse rahastossa.

Takuurahaston perustamista koskevan aloitteen kaikki yksityiskohdat eivät ole vielä tiedossa. Suomen mahdollisesta osallistumisesta rahastoon päätetään vasta sen jälkeen, kun yksityiskohdista ja ehdoista on saatu riittävä selvyys.

Pääasiallinen sisältö

EIP:n pääjohtaja Hoyer on 23.3.2020 esittänyt 25mrd euron yleiseurooppalaisen takuurahaston perustamista tukemaan ensisijaisesti pk-yrityksiä, mutta myös midcap- ja isompia eurooppalaisia yrityksiä koronaviruksen aiheuttamassa rahoituskriisissä. Takuurahasto voisi Hoyerin mukaan merkittävästi lisätä pankkiryhmän toimia nykyisestä arvioidusta 40 mrd eurosta noin 240 mrd euroon asti.

Takuurahaston tuella EIP voisi ehdotuksen mukaan myöntää takauksia pankeille ja kansallisille erityisrahoituslaitoksille, jotta ne voisivat avata ja lisätä luotonantoon reaalityönsä toimijoille, kuitenkin vaarantamatta rahoitusvakautta. Vastatakausten myöntäminen kansallisille erityisrahoituslaitoksille jo myönnettyjen takausohjelmien tueksi, voisi myös olla mahdollista esitetyn takuurahaston turvin. Myös erityisen hauraassa asemassa olevat innovatiiviset yritykset voisivat olla tuen saajina.

Edellä mainittu kriisinhallintaväline eli takuurahasto voitaisiin Hoyerin mukaan perustaa nopeasti jäsenmaiden myöntämien vastatakausten avulla. Hoyerin mukaan tämä olisi tehokas, oikea-aikainen ja aidosti eurooppalainen vastaus ennen kokemattomaan kriisiin ja vaikuttaisi välittömästi reaalityönsä louteen. Tämä merkitsisi myös taakan jakamista jäsenmaiden kesken. Jatkossa jäsenmaat voisivat halutessaan vahvistaa takuurahastoa nostamalla EIP:n pääomaa sen tehokkuuden turvaamiseksi. Myös EVM:n lainanantokapasiteetin mahdollinen hyödyntäminen mainitaan keinona rahaston tehokkuuden kasvattamisessa.

Pääjohtaja Hoyerin yleiseurooppalaisesta takuurahastoaloitteesta on tarkoitus käydä keskustelua pankin hallintoneuvostossa 3.4.2020.

Takuurahasto olisi kriisinhallintaväline, jonka avulla EIP-ryhmä voisi nopealla aikataululla ja nykyistä joustavammalla riskinotolla turvata likviditeetin saantia reaalityönsä louteen toimijoille. Mahdollinen pääomankorotus olisi ensisijaisesti väline, jolla tuettaisiin elvytystä ja pidemmän aikavälin kasvua elinkelpoisten hankkeiden rahoittamisessa. Pankin perussääntö ei mahdollista pankin pääoman kohdentamista tällä hetkellä tarvittaviin rahoitusinstrumentteihin, kuten esimerkiksi käyttöpääoman turvaamiseen PK-sektorille, vaan tähän tarkoitukseen tarvittaisiin erillinen takausjärjestelmä.

Takuurahaston instrumentit

Ehdotetun kriisinhallintavälineen eli takuurahaston rahoitustuotevalikoimaan kuuluisivat muun muassa

1. Liikepankeille ja kansallisille erityisrahoituslaitoksille myönnettävät takaukset
2. Vastatakaukset jo myönnettyjen kansallisten takausohjelmien tueksi
3. PK- ja midcap-yritysten maksuvalmiuden tukeminen riskirahastojen kautta

4. Katettujen velkakirjojen osto liikepankeilta, jolla vapautettaisiin pankkien rahoituskapasiteettia pk-yrityksille
5. Riskirahoitus erityisesti lääkealan kasvuyrityksille

Takuurahaston rahoitus ja rakenne

Rahasto toimisi ensisijaisesti jäsenvaltioiden myöntämien vastatakausten turvin. Myös EVM:n lainakapasiteetin osittainen hyödyntäminen mainitaan keinovalikoimassa, samalla kuitenkin todeten, että se vaatisi EVM-sopimuksen muuttamista.

Jäsenvaltioiden osuus rahastosta määräytyisi todennäköisesti käyttäen jäsenvaltioiden pääomanosuutta EIP:ssa. Suomen nykyinen osuus EIP:ssa on 1,48 % ja laskennallinen osuus 25mrd euron takuurahastosta olisi näin ollen 370 milj. euroa. Solidaarisuuden eleenä jäsenmaat voisivat halutessaan osallistua rahastoon myös edellä mainittua pääomaosuutta suuremmalla osuudella.

Rahasto myöntäisi omavelkaisia, peruttamattomia ja ehdottomia takauksia EIP-ryhmälle sen myöntämien takuun piirissä olevien transaktioiden aiheuttamien tappioiden varalta. Tämä merkitsisi taakan jakamista yhteisvastuullisesti jäsenmaiden kesken, kuitenkin rajattuna enintään kunkin jäsenmaan osuuteen itse rahastossa. Rahastosta ei kuitenkaan ole tarkoitus korvamerkitä kansallisia tukiosuuksia. Rahastoon osallistuva jäsenvaltio vastaisi oman osuutensa puitteissa *kaikista* rahaston kautta syntyvistä tappioista, eikä pelkästään omassa maassaan syntyvistä tappioista.

Rahasto perustettaisiin hyödyntämällä EIP:n jo olemassa olevaa Partnerships for Funds-rakennetta, joka nopeuttaisi rahaston käynnistämistä. Rakenne olisi joustava ja mahdollistaisi jäsenvaltion liittymisen myös myöhemmin, kuitenkin tietyn merkintäajan puitteissa. Jokainen jäsenvaltio allekirjoittaisi osallistumissopimuksen (Contribution Agreement) ja sitoutuisi niin sanottuun tasoitusmekanismiin (equalisation mechanism), jolla varmistettaisiin, että jokainen osallistuva jäsenmaa kantaa pro rata osuutensa mahdollisista tappioista riippumatta siitä, missä vaiheessa jäsenmaa on liittynyt rahastoon.

Lähtökohtaisesti pyrkimyksenä on luoda yleiseurooppalainen rahasto missä kaikki 27 jäsenmaata ovat mukana. Takuurahaston kautta myönnettäisiin rahoitusta vain siihen osallistuvien jäsenvaltioiden yrityksille.

Rahaston hallinto olisi mahdollisimman virtaviivainen. Rahastoon osallistuvien jäsenmaiden muodostama osallistujien komitea hyväksyisi rahaston toimintaohjeet ja yksittäisten rahoitusoperaatioiden hyväksyminen delegoitaisiin EIP:n ja EIF:n hallintoelimille. Takuurahastosta ei ole tarkoitus luoda erillistä juridista henkilöä. Se toimisi EIP:n olemassa olevien resurssien puitteissa eli uutta henkilökuntaa ei tarvittaisi.

Takuurahaston myöntämistä takauksista olisi tarkoitus periä maksu kustannusten kattamiseksi. Jäsenmaiden tulisi puolestaan antaa vastatakauksensa rahaston käyttöön maksutta.

Takuurahasto olisi lähtökohtaisesti väliaikainen kriisinhallintaväline.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 6.4.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 6.4.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asia ei kuulu Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaan.

Perustuslain 82 §:n 2 momentin nojalla valtioneuvosto voidaan antaa eduskunnan suostumuksella.

Taloudelliset vaikutukset

Rahasto toimisi ensisijaisesti jäsenvaltioiden myöntämien vastatakausten turvin. Jäsenvaltioiden osuus rahastosta määräytyisi todennäköisesti käyttäen jäsenvaltioiden pääomanosuutta EIP:ssä. Suomen nykyinen osuus EIP:ssä on 1,48 % ja laskennallinen osuus 25mrd euron takuurahastosta olisi näin ollen 370 milj. euroa. Suomen takausvastuut nousisivat tällä summalla Suomen liittyessä takuurahastoon. Koska takuurahaston tukemat lainat- ja muut rahoitusinstrumentit ovat vallitsevassa markkinatilanteessa lähtökohtaisesti pidettävä korkeariskisinä, on myös todennäköistä, että vastatakauksiin tullaan vetoamaan ja vaatimaan takaajilta suoritusta.

Toisaalta on myös todennäköistä, että suomalaiset pk- ja midcap-yritykset voisivat hyötyä uuden takuurahaston tuomista mahdollisuuksista, mikäli esim. liikepankkien ja valtion erityisrahoituslaitoksen kapasiteettia tukea pk-sektoria vahvistettaisiin yleiseurooppalaisen takuurahaston turvin.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

EIP:n pääjohtaja Hoyerin esitys yleiseurooppalaisen takuurahaston perustamisesta vastauksena covid-19 aiheuttamaan häiriötilanteeseen (saatavilla vain englanniksi)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/KVR, finanssineuvos Kristina Sarjo, gsm 040 7612603
sähköposti muotoa etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/0096

Liitteet**Viite**

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
